

Nuo karybos prie kūrybos

KLASĖS VADOVO GIDAS

Kaip būti geru klasės vadovu ir išlaikyti balansą?

Kaip savo funkciją atlikti ne tik gerai, bet ir įdomiai vaikams?

Kaip iš klasės suburti komandą?

Kaip elgtis kritinėse ir naujose situacijose?

SUDĖTIS:

- Praktiniai patarimai
- Tikros istorijos iš mokytojų
- Atsiliepimai iš buvusių mokinių
- Praktinės užduotys su vaizdžiais aprašymais

Mokytojo profesija man yra pati svarbiausia. Ne dėl to, kad šiuo metu populiaru taip sakyti. Labiau dėl to, kad aš pats turėjau nuostabių mokytojų darželyje, mokykloje ir, žinoma, šeimoje, tarp kolegų.

Mano atsidavimą ir tikėjimą gali įrodyti ir pastarųjų 7 metų nuolatinis darbas su mokytojais, ugdymo įstaigų vadovais, tėvais ir vaikais. Esu įgyvendinęs didelių ir mažesnių projektų, kuriems buvo reikalingas didelis įdirbis, nes tai buvo naujos, dar niekur Pasaulyje nematytos idėjos. Viena iš jų – alternatyvi 2 metų mokytojų parengimo programa „Mokytojų mokykla“. Projektą vykdėme 3 metus (įskaitant pasiruošimą). Visą laiką tikėjome tuo, ką darome, nors finansinė situacija kabojo ant plauko. Tikėjimas ir prasmingi dalykai buvo ir yra daug svarbesni. Dėl to rašau ir šią mini knygą, skirtą klasės vadovams.

Klasės vadovai – tai žmonės, kurie savo veiksmais gali padaryti itin didelę įtaką visam likusiam vaiko gyvenimui. Galiu teigti tai, nes iš dalies šiandien esu, kas esu dėl to, kad turėjau nuostabių klasės

vedlių. Rašau tai, nes matau, kad galima arba prabūti klasės auklėtoju, arba savo nuoširdumu, pastangomis įkvėpti moksleivius, jų tėvus ir gauti didžiulį palaikymą bei tobulėjimą patiems.

Ši knygelė atsirado iš noro pasidalinti kelių klasės vadovų istorijomis, kad jos įkvėptų tuos, kurie nori sustiprėti, kuriems reikalingas palaikymas ir taip pat tuos, kurie dar tik pradeda arba pradės klasės vadovo kelią.

Kadangi visuomet siekiu praktiškumo, po istorijomis dalinuosi praktiniais patarimais, įrankiais, žaidimais, kuriuos esu pats asmeniškai išbandęs ir kurie veikia įvairiose klasėse Lietuvoje ir Pasaulyje.

Linkiu skaityti šią knygelę dozėmis. Perskaitykite ir pamąstykite. Perskaitykite ir pritaikykite. Tegul pozityvus pokytis vyksta palengva. Tegul klasėse vyrauja palaikymas, pagarba ir supratimas. Tegul klasėse vyksta sveiki konfliktai ir artimi santykiai. Tegul klasėje gyvena vadovai, kurie yra drąsūs turėti savo nuomonę ir tuo pačiu drąsūs klysti, o suklydę – panaudoti išmokimus savo asmeniniam ir profesiniam tobulėjimui.

Viskas prasideda nuo savęs: ketinimų, žodžių ir veiksmy.

Prasmingo ir džiugaus skaitymo!

Lukas Benevičius

TURINYS

Trumpos klasės vadovų istorijos	4
Trumpos istorijos apie klasės vadovus	5
Klasės vadovo reikšmė vaikams, mokyklai ir visuomenei	6
Pagalbos prašymas – kilnus dalykas?	7
Ką patartumėte kitiems klasės vadovams?	7
Pažink mokinius, su kuriais dirbi	8
Negailėk gerų žodžių	8
Kviesk kolegas į pagalbą	9
Pastebėk kiekvieną	9
Kodėl tapote klasės vadove?	10
Viena boba sakė arba patyčių išgyvenimas	10
Į ką svarbiausia atkreipti dėmesį, kai gaunate naują klasę?	10
Klasę padėjo suformuoti stovykla	11
Kodėl svarbu parodyti savo... žmogiškumą?	12
Kokius rekomendacijas duotumėte klasės vadovams?	12
Praktiniai metodai, įrankiai	12
Metodas nr. 1: Ratas kaip įrankis mokinių pažinimui	13
Plačiau apie rato metodą	14
Ketiniai	14
Pasisveikinimas arba pradžios taškas	14
Centro nustatymas	14
Susitelkimas arba „įsiregistravimas“	14
Išsiregistravimas ir atsisveikinimas	16
Reikalingos priemonės:	16
Metodas nr. 2: Klausimų galia klasės formavimui	17
Metodas nr. 3: Kuo padeda nieko nedarymas??? (Direktorės iš Suomijos istorija)	18-20
Metodas nr. 4: Kaip stiprinti savo kaip klasės vadovo kompetencijas?	21
Tvarka ir struktūra	22
Idėjos ir laisvė	22
Rezultatai ir tikslai	22
Santykiai	22
Metodas nr. 5: Stebėsenos galia santykiams ir rezultatams	23
Metodas nr. 6: Mentorstė	23
Metodas nr. 7: Erdvės pakeitimo galia;	24-26
Metodas nr. 8: Judėjimas į skirtingas erdves	27
Pavyzdiniai klasės formavimo žaidimai	28
Apšilimo žaidimai	28
Akla abėcėlė	28
Pradingęs žaidėjas	28
Dienos vardas	29
Reportažas apie partnerį	29
Vertybės puoselėjantys žaidimai	30
Ilga kelionė	30
Žaidimai vienas kito pažinimui	30
Siluetai	30
Ant kėdžių	31
Vardas ir judesys	31
Apibendrinimas	32

TRUMPOS KLASĖS VADOVŲ ISTORIJS

Mergaitės pokyčiai iš uždaros, su niekuo nebendruojančios, šiek tiek agresyvios, „berniukiškos“ išvaizdos ir elgesio merginos į aktyvią mokinę tiek klasėje, tiek mokykloje, klasės seniūnę, renginių organizatorę ir dalyvę, visų mėgiamą ir linksmą mergaitę.

Klasės vadovė 7 metus, Telšiai

...

Klasės kolektyvo kūrimas. Turime 4 metus, per kuriuos iš į klasę atėjusių penktokų turime suformuoti vieningą ir stiprų klasės kolektyvą. Prieš keletą metų turėjau tokią klasę, kur branduolio nebuvo, o bendrai daryti reikėjo viską. Pirmus metus sekėsi labai sunkiai, kol atsiskleidė kiekvienas vaikas. Sutelkti kolektyvą pavyko po 2 metų. Tad kitus 2 metus klasė jau buvo vieninga kaip kumštis.

Klasės vadovė 24 metus, Šiauliai

...

Gavau labai sudėtingą ir komplikotą klasę, tad kol kas didžiausias pasiekimas buvo bendras (!) ruošimasis Šv. Kalėdoms, klasės bei mokyklos puošimas. Labai džiaugiasi, kad klasė galų gale veikė kaip vienetą, o ne atskiri individai.

Klasės vadovė 2 metus, Kaunas

...

Integravimas į klasę mergaitės, turinčios fizinę negalią. Svarbiausia, kad išsiskirsčius į skirtingas gimnazijas, ji vis dar bendrauja su daugeliu buvusių klasiokų.

Klasės vadovė 3 metai, Vilnius

...

Daug metų mokykloje vyksta projektas prieš patyčias. Mūsų klasė – ne išimtis: patyčių buvo, bet jas pavyko sustabdyti. Šiais metais šie

auklėtiniai jau aštuntokai, be galo draugiška klasė. Gaila, kad teks išleisti į gimnaziją. Šiomet mūsų santykiai išaugo iš „klasės vadovė“ ir „auklėtiniai“ į „Draugai“.

Klasės vadovė 13 metų, Mažeikiai

...

Whatansu stovykla! Tylos žygis ir galimybė auklėtojui susimauti visų akivaizdoje. Dar labai patiko kurti klasės simbolį, dabar jis ištapytas ant mūsų galinės klasės sienos. Idėja kilo spontaniškai per literatūros pamoką, mokantis apie simbolius.

Klasės vadovė 12 metų, Vilnius

...

Su mažaisiais dirbti įdomu. Jie tokie nuoširdūs. Juokelis su pirmoku: „Mokytoja, man nepatinka eiti į mokyklą. Kai užaugsiu, nustumsiu ją su „buldozeriu“. „Danuk, bet juk tavo draugams, kitiems mokiniams patinka mokytis mokykloje. Tai tu juos nuskriausi. O be to, ir aš liksiu be darbo. Juk aš tavo draugė?“ „Nieko tokio, mokytoja, galėsite dirbti parduotuvėje. Ten ir pinigų daugiau uždirbsite.“ Nuoširdus ir atviras bendravimas, bendradarbiavimas individualiai, kolektyviai, įvairiose erdvėse – kelias į sėkmę.

Klasės vadovė 30 metų, Rokiškis

...

Molio dirbtuvės, kurių metu visi tapo lygūs, panardino rankas į molį ir neliko jokių drausmės problemų, patyčių, kt. Supratimas, kad tereikia tinkamos užduoties, metodo ir vaikai gali būti visa savo širdimi atsidavę tavo organizuojamai veiklai.

Klasės vadovė, 7 metai, Lentvaris

TRUMPOS ISTORIJS APIE KLASĖS VADOVUS

7 ar 8 klasėje savo klasėje turėjome labai kritinę situaciją: mūsų klasiokė nusižudė. Labai ryškiai pamenu tą dieną, kai viskas įvyko ir mes išgirdome žinią. Buvo lietuvių kalbos pamoka, dirbome grupėse po keturis, diskutavome apie skaitomą kūrinį. Viena iš klasiokių paprašė mokytojos, kad išleistų iš klasės, nes jos tėtis per kelias minutes jai skambino gal 5 kartus. Ji išėjo už durų ir po kelių sekundžių išgirdome klyksmą: ji įbėgo apsipylusi ašaromis ir pasakė „Ją rado miške...“

Po kelių minučių mirtinos tylos prasidėjo šniurkščiojimai ir ašaros. Visi supratome, ką tai reiškia. Netrukus nuskambėjo skambutis ir lietuvių kalbos mokytoja liepė kuo greičiau keliauti į auklėtojos kabinetą. Panašu, kad auklėtoja jau žinojo, ji reagavo kiek įmanoma ramiau. Pamenu, kad kai visi klasiokai pakampėse verkė, ji įspraudė man į delną pinigų ir paprašė nubėgti su keliais klasiokais paimti kmynų ar mėtų arbatos ir ko nors valgomo iš valgyklą. Veikiausiai tai buvo jos pinigai. Visai netrukus pasirodė ir pedagoginės psichologinės tarnybos atstovės. Jos kalbino, klausinėjo, ramino. Auklėtoja visą laiką buvo kartu. Ir visada ji buvo kartu. Pas ją buvo drąsu užėiti ir tiesiog pasikalbėti. Ji visuomet atrodavo laiko, net jei tai būdavo jos pertrauka.

Šioje situacijoje man labai sunku pasakyti koks turėtų būti tinkamas reagavimas, bet tuo metu buvo tikrai labai gera žinoti, kad mokykloje yra bent vienas kabinetas, kuriame saugu patirti visas emocijas ir rasti paguodą. O jei grįžtu į mokyklą tai visuomet keliauju pas auklėtoją, nes su ja visada gera ir malonu kalbėti.

Gintarė, Alytus

...

Pradinėse klasėse darėme tokį pratimą: poromis sustoję vienas prieš kitą pakėlę delnus turėjome pajusti kito žmogaus delnų skleidžiamą šilumą. O gal net pabandyti persiūsti mintį. Tada suvokiau, jog žmogus spinduliuoja šilumą fiziškai ir draugiškai, sielos artumas randasi tame įsiklausyme.

Gimnazijoje auklėtoja (lietuvių kalbos mokytoja) iškėlė klausimą, kas iš mūsų klasės

suvokia sistemos absurdiškumą ir moka jame sukstis. Tai buvo akivaizdžiai apie mane, tačiau nedrįsau pasisakyti ir spėjau savo bendraklasį. Atspėjau teisingai, tačiau auklėtoja nenusileido ir iš kitos bendraklasės išgirdau savo vardą. Tą akimirką supratau, kad auklėtoja tikrai mato mane ne skaičių dieną atstovę, o tikrą žmogų, kuriam rūpi šis pasaulis.

Nežinau, kaip konkrečiai tai paveikė mano gyvenimą, tik galiu pasakyti, kad gerokai padėjo praplėsti savistabos ir pasaulio suvokimo gebėjimus

Jurga, Kaunas

...

Mūsų auklėtoja buvo chemijos mokytoja, auklėjo mus 5-12 kl.. Klasėje buvo mokinių su elgesio problemomis, ypač ankstyvame amžiuje. Tarybiniais laikais (m-lą baigiau 1995 m.) tokių mokinių tėvai buvo ypatingai „auklėjami“, jau nekalbant apie pačius mokinius. Tačiau ši mokytoja gerbė visus: ir mokinius, ir tėvus. Man atrodo, kad ją taip pat gerbė visi. Mes ją vadinom ne „auklėtoja“, o „auklyte“ net ir 12 klasėje.

Asmeniškai mane ji pastūmėjo tapti mokytoja. Per tėvų susirinkimus mamai sakydavo: „Jurgutę (taip ji mane vadino) matau arba gydytoja, arba mokytoja. Ji visada tokia rimta, atsakinga...“. Nors man atrodo, kad aš buvau „pašėlusi pana“. Mokytojos vietoje atsidūriau iš karto, vos baigusi 12 kl. Čia esu jau 23 metus.

Auklėtoja su mumis visada elgėsi, kalbėjosi kaip su suaugusiais žmonėmis. Nebuvo kažkokių bereikšmių moralizavimų. Turėdavome visokių popamokinių ir ne tik „baliukų“ (net ir mokyklos patalpose), bet mes visi žinojome, kad auklėtojai „pašiukšlinti“ negalime. Manau apie mūsų renginių „užbaigimus“ ji taip pat žinojo. Man ji tapo pavyzdžiu.

Jurgita, Kaišiadorys

KLASĖS VADOVAI PATARIA

leva Vyšniauskaitė, Kauno Kovo 11-osios gimnazija

Klasės vadovo reikšmė vaikams, mokyklai ir visuomenei

Klasė. Mes su savo trečiokais mėgstame sakyti, kad mokykla, o tuo labiau klasė, yra mūsų namai. Auklėtoja yra kaip jų mama. Vienos klasės valandėlės metu (mokslo metų pradžioje) su vaikais diskutavome apie jų vaidmenį mokykloje, mano vaidmenį klasėje. Vienas mokinys pakėlęs ranką vietoj „mokytoja“ sušuko „mama!“ ir po to nutilo. Keli pradėjo juoktis, tačiau vienas atsistojęs tvirtai pasakė, kad „tikrai taip, mūsų mokytoja mokykloje yra mums mama, nes mes turime jos klausyti kaip ir mamos, turime elgtis kaip elgiamės namuose su mama“. Šios klasės valandėlės metu supratau, kad mokytojos ir auklėtojos rolė vaikui (ypač pradinukui) yra labai svarbi jų gyvenime. Auklėtojos rolė, jos bendravimas, jos požiūris į kiekvieną iš auklėtinių yra tas rodiklis, kuris vaikui išlieka iki gyvenimo galo. O ir pati, kiek tik pamenu save iš mokyklos laikų, tai visuomet svajoju būti tokia pat gera, tokia pat nuoširdžia mokytoja kaip mano pradinių klasių mokytoja. Galbūt todėl tvirtai žinoju, kad būsiu mokytoja. Pagrindinė reikšmė vaikui yra ta, kad per auklėtojos požiūrį į jį, į jo nuomonę, vaikas suvokia savo svarbą pasaulyje.

Mokykla. Mokykloje klasės auklėtojas yra tarpininkas tarp savo auklėjamąsias klases mokinių ir tų klases mokančių mokytojų. Taip pat klases vadovas yra lyg tarpininkas tarp tėvų ir mokytojų, kadangi mokyklos bendruomenė kilus problemoms su auklėtiniu – kreipiasi į klases vadovą ir ieško sprendimo būdų. Auklėtoja yra lyg auklėtinių tarpininkas su administracija, kitais mokytojais, jog galėtų siekti bendrų tikslų, siūlytų idėjas, jas kartu įgyvendintų.

Visuomenė. Išties sunku nusakyti kokia yra auklėtojo reikšmė visuomenei, tačiau aš manau, kad auklėtoja galėdama skleisti gerą savo patirtį, gerą žinią apie mokyklos bendruomenę (mokytojus, savo auklėtinius ir kitus mokinius), supažindina visuomenę su mokykla, su jos nustatytomis normomis, turima patirtimi. Juk yra smagu pasidžiaugti kitų mokyklų klases vadovų sėkme, tuo pačiu skleidžiant savo klases teigiamą patirtį kitiems.

Pagalbos prašymas – kilnus dalykas?

Manau, kad tėvų pagalba ugdymo procese yra labai svarbi. Bendradarbiaudamas mokytojas su savo mokinių tėvais tikisi geriau pažinti patį vaiką, jo charakterį. O mokinio tėvams bendradarbiavimas su klasės auklėtoja svarbus, kadangi jie gali daugiau sužinoti apie vaiko pasiekimus, elgesį, veiklą ir, atsižvelgdami į silpnąsias vietas, namuose jam padėti. O apskritai, mokytojas užmegzdamas ryšį su savo klasės tėvais turi vieną tikslą – sulaukti kažkokios pagalbos, paramos. Manau, mes, mokytojai, siekiame, kad gerėtų mokinių pažangumas, lankomumas, aktyvumas popamokinėje ir kitoje veikloje. O su tėvų pagalba auklėtojo pastangos nebus „į vienus vartus“.

Ką patartumėte kitiems klasės vadovams?

Rekomendacijos būtų paprastos. Pirmiausia, būkite draugas kiekvienam savo auklėtiniui, supraskite jį, kartu išgyvenkite jo sėkmes ir nesėkmes. Išklauskite ir patarkite, peržiūrėkit visas problemas per jo prizmę. Antra – niekada neatidėkite problemų sprendimo kitam kartui. Tai bus pats blogiausias sprendimas, kurį priėmėt vaiko nenaudai. Trečia – parodykite savo gerą pusę ir nustebinkite savo auklėtinius mažomis staigmenomis (jokiu būdu ne materialiomis, bet emocinėmis). Pamatysite, tai puikiai suveiks! Ketvirta – nebijokite kreiptis į tėvus. Ne tik sprendžiant problemas, bet ir norint sulaukti kokios nors pagalbos. Taip, ne visi sutiks ir atsilieps į jūsų prašymą, bet tikrai atsiras bent vienas galintis. Tik svarbu – VISADA PADĖKOTI už jų indėlį prisidedant. Pamatysite, suveiks! Penkta – bendraukite su kitų klasių vadovais, nes jie gali „pamėtėti“ gerų idėjų gerinant santykius su savo klase (mokiniais ir jų tėvais). Didžiuokitės, kad esate tos/tie, kurios(-ie) prisideda kuriant mūsų valstybės ateities kartas. Juk mūsų auklėtiniai visuomet perima ir dalelę mūsų patirties, elgesio ir ypač – požiūrio į gyvenimą.

KLASĖS VADOVAI PATARIA

Auksė Michailinaitė, Vilniaus Genio progimnazija,
Pradinių klasių mokytoja

Pažink mokinius, su kuriais dirbi

Norint suteikti kiekvienam vaikui asmeninį dėmesį, pirmiausia reikia kiekvieną vaiką pažinti. Kas jam patinka/nepatinka? Kokie jo hobiai? Kaip sutaria su broliais/seserimis? Kas patinka/nepatinka mokykloje? Asmeninis dėmesys – tai asmeninis pokalbis. Pokalbis – vienas iš svarbiausių klasės auklėtojo įrankių. Stengiuosi pabendrauti su kiekvienu, ir nebūtinai probleminiais klausimais. Kodėl nepaklausus auklėtinio, kaip jam sekasi krepšinio treniruotės? Manau, kad vaikui tai ne mažiau svarbu nei mokslai. O gal ir svarbiausia.

Negailėk gerų žodžių

Asmeninis dėmesys svarbus net tik mokiniui, bet ir jo šeimai. Kiekvienam klasės vadovui siūlau paklausti savęs: kada pagyriau mokinį tėvams? Siūlau paeksperimentuoti. Raskite už ką pagirti savo auklėtinį. Ir nesakykit, kad kartais nebūna už ką. Net didžiausias neklaūžada gali gražiai pasielgti klasėje, puikiai budėti ar atlikti jam skirtą užduotį. Radote už ką pagirti? Paskambinkite mokinio tėvams. Taip, paskambinkite, o ne parašykite elektroninę žinutę dienyne. Įsiklausykite į įtampą mamos ar tėčio balse po to, kai prisistatote. Ir džiaugsmą išgirdus gražius žodžius, skirtus vaikui ir šeimai. Su tėvais, kurie jaučia kad stebimi net tik nusižengimai, bet ir geras elgesys ir su savo auklėtiniais jūs pasieksite viską, ko norėsite. Jūs sukursite komandą. O komandoje visada lengviau. Kaip klasės vadovas nesijausite vienišas, neturintis paramos.

Kviesk kolegas į pagalbą

Ne tik naujam auklėtojui, bet ir kiekvienam, pradedančiam dirbti su nauja klase siūlau pasikalbėti su buvusiais auklėtojais. Ypač, jei gaunate penktokus. Pradinių klasių mokytojai apie savo vaikus žino daugiau nei įmanoma žinoti. Pasikalbėkite su jais.

Pastebėk kiekvieną

Nežinau kaip kitoms auklėtojoms, bet man labai svarbu, kad visuose renginiuose dalyvautų visa klasė. Tai nelengva. Juk reikia motyvuoti vaiką, kad medžio vaidmuo Kalėdiniame spektaklyje toks pats svarbus kaip ir Elenytės, ar pirmojo brolio, juodvarniu lakstančio.

Kodėl man, kaip auklėtojui, tai svarbu? Nenoriu pamiršti nei vieno. Juk ir didžiausios žvaigždės vaidina antraplanius vaidmenis. Šiandien tu dainuoji kaip pritariantis vokalas, rytoj – solistas. Juk jei mokinys yra kuklus ir nedrąsus, tai dar toli gražu nereiškia, kad jis nėra talentingas.

Pasveikink savo auklėtinius

Mokiniai, auklėtiniai rugsėjo 1-ąją ar per mokytojų dieną dovanoja auklėjams gražiausius rudens žiedus. Aš kiekvieną pasveikinu gimtadienio proga. Nekalbu apie dovanas. Pasirūpinti dovanomis 30-iai mokinių nėra paprasta. Bet sveikinimo žodis, rankos paspaudimas, aploдимantai per klasės valandėlę – kodėl ne? Žinai, kad tavo mokinys laimėjo moksleivių krepšinio lygos čempionatą, apsigynė karate diržą? Pasidžiauk kartu su juo.

KLASĖS VADOVAI PATARIA

Daiva Genevičienė, Vaclovo Giržado progimnazijos matematikos mokytoja metodininkė

Kodėl tapote klasės vadove?

Pradėjus dirbti mokykloje, kuri tuo metu dar buvo vidurinė, pirmus trejus metus neturėjau auklėtinių klasės. Galiausiai pasijutau galinti priimti klasę, tad sutikau tapti auklėtoja. Pirmąją laidą auklėjau nuo 5 iki 12 klasės. Tai buvo pirmieji auklėtiniai su kuriais aš augau kaip klasės vadovė. Nors jiems jau po 30 metų, bet mes palaikome šiltus ryšius.

Viena boba sakė arba patyčių išgyvenimas

Mano auklėjamoje klasėje buvo išgyvendintos patyčios, kodas VBS („viena boba sakė“). Artimai bendravome su mokiniais – jie pasitikėjo manimi (kartais žinodavau daugiau paslapčių nei jų tėvai), siekė moksluose gerų rezultatų.

Vienas berniukas kažką bandydamas daryti ne taip, sulaukdavo draugų priekaištų ir pamokymų. Manau galiausiai jis suprato, kad klasės atmosfera draugiška, stabili ir grįsta pasitikėjimu. Šiuo metu jis mokosi gimnazijoje, greit bus 16-os metų. Geras plaukikas, o ir mokslai sekasi neblogai. Vis dar ateina pakalbėti su manimi, o geriausi jo draugai – buvę bendraklasiai.

Į ką svarbiausia atkreipti dėmesį, kai gaunate naują klasę?

Gavus klasę, reikia susitarti dėl bendrų taisyklių – pasakyti, ko aš noriu ir ko jie norėtų. Būtina daug kalbėtis ir užkariauti jų pasitikėjimą; svarbus glaudus ryšys su tėvais. Ir vaikams, ir tėvams yra svarbu pasitikėti: jei pasakei, tai ir turi įvykdyti, nes kitaip krenta pasitikėjimo kartelė. Bet to reikia ir iš tėvų pusės.

Mokiniais turi būti MAMA, DRAUGU ir GERU PATARĖJU, ir tik tada KLASĖS VADOVU.

KLASĖS VADOVAI PATARIA

Inga Masonaitė, Vilniaus Pilaitės gimnazija
Lietuvių kalbos mokytoja

Klasę padėjo suformuoti stovykla

2017 m. pavasarį savo naujų auklėtinių (devintokų) tėvams nedrąsiai pasiūliau: „O jeigu vietoj paskutinės metų išvykos suorganizuotume vaikams trijų dienų edukacinę stovyklą su „Whatansu“? Iš visos klasės pavyko suburti 17 narių ir nėrėme į nuotyki. Per tris dienas įvyko beveik neįmanoma: rūpestis savo patogumu virto rūpesčiu savo draugu, asmeniniai įnoriai tapo bendrais susitarimais, telefonai tykiai ilsėjosi vadovų dėžutėje ir leido atrasti draugiškus bendraklasių žvilgsnius, šypsenas, linksmi žaidimai leido išryškėti naujiems lyderiams ir prie bendros veiklos kvietė prisijungti kiekvieną; nuoširdūs pokalbiai, vakaro refleksijos leido įvardinti naujus atradimus, kiekvienam augti savo tempu, megzti naujus ryšius. Stovyklos organizatoriai puikiai parinko užduotis ir veiklas: leido vaikams surasti nedideles, bet svarbias tiesas, laimingesnio ir sėkmingesnio gyvenimo receptus. Nors stovykloje dalyvavo ne visi klasės nariai, bet drąsiai galiu teigti, kad po trijų dienų nuotyki klasė iš tiesų tapo klase. Po stovyklos vaikai pradėjo savanoriauti, tapo pastebimai drąsesni, nebevingia priiimti atsakomybės, dažniau ieško pagalbos.

Kodėl svarbu parodyti savo... žmogiškumą?

Mes, klasių auklėtojai ir mokytojai, esame tokie pažeidžiami, taip bijome savo klaidų, sunkiai užtarnauto autoriteto griūties... Stovykloje „Whatansu“ iš pradžių buvau sau priskyrus akimirų fiksuotojos rolę. Juk norisi turėti nuotraukų iš tokių ypatingų įvykių. Dabar suprantu, kad tai buvo puikus būdas pasislėpti po

fotografo kauke ir likti truputį nuošalyje. Visgi dievulis pakoregavo situaciją ir visa išdidžiai ant kaklo pūpsanti technika (kartu su manimi) nugarmėjo į upelį, kai tylos žygio metu visi kaip komanda bandėme pereiti per rąstą. Kiekvienas, susimovęs kitų akyse, labiausiai bijo pašaipų ir juokelių. Aš savo nuostabai pamačiau susirūpinusias vaikų akis, ištiestas padėti rankas. Nebuvo nei vieno, kuris nepaklausė: „Auklėtoja, kaip jūs? Kaip technika?“ Niekas neišjuokė, niekas nepatraukė per dantį, juokėmės kartu ir visi daugiau ar mažiau šlapi grįžome į stovyklą. Dabar galvoju, kad geriau surežisuoti nebūčiau sugebėjusi! Nesakau, kad kiekvienam auklėtojui būtinas toks šlapias krikštas... Užtenka išlįsti iš komforto zonos, kartu su auklėtiniais „pasimatuoti“ nepatogią situaciją ir žvelgti vaikui tiesiai į akis, o ne per objektyvą, parodyti jaunam žmogui, kad ir suaugusiojo gyvenime dar daug neišmoktų pamokų ir neatsakytų klausimų. Kai esi tik žmogus, viskas darosi dar paprasčiau.

Kokius rekomendacijas duotumėte klasės vadovams?

- Leistis į nuotykį su vaikais, o ne organizuoti jiems laisvalaikį.
- Nemanyti, kad yra savaime suprantamų dalykų, smulkūs patyrimai vaikams – neatrastas lobynas.
- Nebijoti klysti, išeiti iš komforto zonos ir priimti iššūkius.
- Leisti vaikams įveikti užduotis patiems, neskubėti siūlyti savo sprendimų.
- Ieškoti vienijančių momentų – sukurti klasės simbolį, himną ar bent jau laužą.

PRAKTINIAI METODAI, ĮRANKIAI

Pastaruosius 3 metus skyriau daugybę valandų, turėjau daugybę pokalbių, perskaičiau krūvą straipsnių, knygų, ir pravedžiau šimtus seminarų mokytojams, mokyklų vadovams ir klasės vadovams. Noriu pasidalinti su Jumis dalelyte to, kas man tikrai suveikė. Berašant šį gidą supratau, kad jis gali virsti atskira knyga, tačiau išsigandau, kad galiu užtrukti ne pora mėnesių, o metus ir daugiau, todėl daugelį dalių teko iškirpti kitam kartui. Šiame gide rasite paprastus metodus, įsivertinimo įrankius, patarimus su mini istorijomis. **Netikėkite manimi – išbandykite patys!**

METODAS NR. I:

Ratas kaip įrankis mokinių pažinimui

Visi esame susidūrę su vienu iš seniausių Pasaulyje metodų – ratu. Žmonės sėdėdavo ratu aplink laužą ir kalbėdavosi apie svarbius ir prasmingus, džiugius ir liūdnius klausimus.

Kiekvienas žmogus nori būti išgirstas, supastas – rato pagalba galime sukurti jaukią atmosferą klasėje. Tai nėra greitas procesas, tačiau ilgalaikėje perspektyvoje suteikia mokiniams ir klasei labai daug išmokimo. Naudojau šį metodą dirbdamas etikos mokytoju. Buvo visko: vienas kito pertraukimo, ginčų, diskusijų, tylos – tačiau ilgainiui vaikai suprato to vertę, jie pradėjo vis dažniau vienas kito klausyti, net jeigu nepritarėdavo kalbančiojo nuomonei. Mokiniai ir po poros metų atsimena mūsų pokalbius, nes jie mus praturtino, suteikė naujus požiūrio taškus, leido pažinti vienas kitą ir suteikė progą išgyventi jau turimas žinias, rasti sprendimus kartu. Gyvename demokratinėje valstybėje, o tai vienas iš būdų parodyti, kas yra demokratija.

Tikiu, kad šis metodas yra vienas paprasčiausių ir būtinai rekomenduoju taikyti jį klasės vadovo darbe. Žemiau pateikiu platesnį rato metodo aprašymą.

Plačiau apie rato metodą

Didžiausiais užsiėmimų ratuose privalumas – galimybė juos pritaikyti įvairioms grupėms, probleminėms situacijoms ir laikotarpiams. Ratelį galima suburti tik tam tikrai susirinkimo daliai, ypatingai jei grupė yra nedidelė, o pagrindinis susirinkimo siekis yra giluminis problemos apsvaistymas.

Užsiėmimai rateliuose gali būti naudojami kaip priemonė „pažymėti“ ar „išbraukti“, pasiekti bendrus sprendimus ar sutarti dėl bendro sprendimo. Užsiėmimų rate sudedamosios dalys:

- Ketinimai
- Pasisveikinimas ar pradžios taškas
- Centras ir susitelkimas
- Išankstiniai susitarimai
- Trys principai ir trys praktiniai užsiėmimai
- Proceso saugotojas
- Išsiregistravimas ir atsisveikinimas
- Grupės gerovės užtikrinimas, įžvalgų poveikio stebėjimas

Ketinimai

Ketinimai yra formuojanti priemonė, kuri nulemia jo dalyvius, trukmę ir tikėtiną baigtį. Ratelį sušaukęs žmogus skiria laiko ketinimų ir kvietimo suformulavimui.

Pasisveikinimas arba pradžios taškas

Žmonėms susirinkus patartina, kad klasės vadovas ar savanoris dalyvis pradėtų užsiėmimą ratelyje gestu, kuris nukreiptų dalyvių dėmesį nuo socialinės erdvės į tarybos erdvę. Tokiu pasveikinimo gestu galima laikyti tylą, poemos skaitymą, dainos klausymą ar bet ką, kas skatina atkreipti dėmesį į ratelio centrą.

Centro nustatymas

Rato centras gali būti palygintas su rato stebule: per jį teka visų energija, jis laiko ratlankius.

Norėdami priminti žmonėms kaip tai padeda grupei, galime sustiprinti užrašant klausimą ar padedant daiktus, simbolizuojančius susitikimo ketinimus.

Susitelkimas arba „įsiregistravimas“

Registracija nuteikia žmones pasitarimui ir visiems primena apie įsipareigojimus nusistatytam tikslui. Tokiu būdu taip pat užtikrinamas žmonių dalyvavimas. Žodinis bendravimas, ypač kai papasakojama trumpa istorija, sukuria tarpasmeninį tinklą.

Registraciją paprastai pradeda savanoris, tada ją tęsia kiti dalyviai. Jei vienas iš dalyvių nėra pasirengęs kalbėti, tiesiog praleidžia savo eilę ir gauna dar vieną progą pasisakyti po kitų. Kartais žmonės centre sudeda tam tikrus daiktus, taip siekadami parodyti savo buvimą ir ryšį su tikslu.

Rato praktikos susitarimų nustatymas

Susitarimų naudojimas leidžia visiems dalyviams laisvai ir visiškai apsisiekti nuomonėmis, parodyti pagarbą įvairiems požiūriams, dalytis atsakomybe už grupės gerovę ir kryptį. Susitarimai gali būti tokie:

- Išklausysime vienas kitą su susidomėjimu;
- Prašome to, ko mums reikia ir siūlome tai, ką galime patys padaryti;
- Sutinkame „nusamdyti“ laiko valdytoją, kuris rūpinsis laiku;
- Sutinkame padaryti pertrauką gavę signalą ir paprašyti signalo, kai jaučiame, kad reikėtų pertraukos.

Trys principai

Rato praktika susideda vien tik iš lyderių.

1. Lyderystė sukasi apie visus rato dalyvius;
2. Atsakomybe dalijamasi siekiant patirties kokybės;
3. Kliaujamasi vientisumu, o ne asmeniniais interesais.

Trys modeliai

Šie modeliai ypatingai svarbūs klasės vadovui, kuris nori suprasti ar pokalbiai rate vyksta prasmingai, tikslingai ir nuoširdžiai. Klasės vadovas visuomet turi teisę įsitraukti į procesą ir priminti temą ar kitus svarbius aspektus:

1. Kalbėti tikslingai: pastebėti tai, kas tiesiogiai susiję su tuo metu vykstančia diskusija.
2. Klausytis atidžiai: gerbti visų grupės dalyvių mokymosi procesą.
3. Rūpintis rato praktikos gerove: suvokti savo įnašo poveikį.

Pasitarimo formos

Rato praktikoje dažniausiai naudojamos trys pasitarimų rūšys: sutartinis kalbėti leidžiantis objektas, diskusija ir apsvaistymas.

Kalbėjimas su tai daryti leidžiančiu objektu dažniausiai naudojamas kaip registracijos ar išsiregistravimo dalis arba bet kuriuo metu, kai norima pristabdyti diskusiją, apibendrinti visas nuomones ir įžvalgas ir kalbėti netrukdomai. Kalba tik tas, kuris turi „kalbėjimo daiktą“.

Diskusija dažniausiai naudojama, kai situacija reikalauja reakcijos, interakcijos ar naujų idėjų, minčių ir nuomonių įterpimo.

Apsvaistymas, arba Tylusis pasitarimas kiekvienam nariui suteikia laiko ir erdvės apmąstyti tai, kas vyksta ar turi įvykti susitikimo metu. Galima paprašyti tylos, kad kiekvienas žmogus galėtų įvertinti savo vaidmenį ir įtaką grupei, padėti grupei perrikuoti savo tikslus arba apgalvoti klausimą, kol nelieka neaiškumo.

Prižiūrėtojas

Prižiūrėtojo vaidmuo – svarbiausia priemonė savivaldos ugdymui ir grupės sugrąžinimui prie pirminio tikslo. Prižiūrėtoju gali tapti savanoris – vienas klasės mokinių, kuris stebi ir prižiūri grupės „energiją“ ir seka rato praktikos procesą. Mokinį rekomenduojame įtraukti, kai klasė yra susiformavusi ir norite skatinti kiekvieno mokinio savarankiškumą.

Prižiūrėtojas dažniausiai naudoja kokią nors priemonę švelniam triukšmui sukelti, pavyzdžiui, varpelį ar barškutį, kuris duoda signalą visiems nutraukti veiksmą, atgauti kvapą ar trumpai pailsėti tyloje. Tada prižiūrėtojas vėl duoda signalą ir paaiškina, kodėl paprašė pertraukėlės. Pertraukėlės gali paprašyti bet kuris grupės narys.

Išsiregistravimas ir atsisveikinimas

Atėjus rato praktikos susitikimo pabaigai, svarbu kiekvienam dalyviui suteikti kelias minutes pakomentuoti tai, kas jų išmokta ir išėjus pasilieka jų širdyse ir mintyse. Rato praktikos užbaigimas išsiregistravimu susitikimui suteikia oficialią pabaigą, progą dalyviams apsvarstyti, kas paaiškėjo, pasiimti daiktus, jei buvo ką nors padėję centre. Žmonėms judant iš pasitarimo erdvės į visuomeninę ar asmeninę erdvę, jie išlaisvina vienas kitą iš dėmesio įtampos, kurios reikalauja buvimas rato praktikoje. Dažnai po išsiregistravimo vadovas, prižiūrėtojas arba savanoris pasako kelis įkvepiančius atsisveikinimo žodžius ar duoda signalą kelių sekundžių tylai prieš rato praktikai užsibaigiant.

Reikalingos priemonės:

- Kėdės, sustatytos ratu – žmonės turėtų matyti vienas kitą laisvai, be kliūčių (pvz. stalų ar suolų);
- Daiktas, skirtas pastatyti centre – jis reikalingas dėmesiui sutelkti. Tai gali būti gėlės, plakatas, ant kurio užrašytas susibūrimo tikslas ar paskirtis, ar bet koks kitas objektas, turintis reikšmę;
- Kalbėti leidžiantis objektas;
- Skambalėliai, varpelis ar kitas instrumentas visų dėmesiui atkreipti;
- Priemonės esminių pokalbio įžvalgų užfiksavimui.

Šis metodas yra efektyvus ir prasmingas tiek, kiek nuoširdžiai jį naudojame. Rate mokiniai atsiskleidžia tokie, kokie jie iš tikrųjų yra. Pradžioje, jiems gali būti nepatogu, nejprasta, nes šiuo metu jie tokie yra. Eigoje mokiniai įsidrąsina, vis drąsiau išsako savo nuomonę svarbiais klausimais, pavyzdžiui, išvyka, probleminis elgesys, dėkingumas už padarytą projektą ar panašiai.

METODAS NR. 2:

Klausimų galia klasės formavimui

Mokinių atsakymų ir mąstymo tikslumas priklauso nuo pateiktų klausimo formos, t. y. atsakymai į atvirus klausimus yra tikslesni nei į uždarus.

Nuo klausimų kokybės priklauso gyvenimo kokybė.

Sudariau piramidę, kurioje klausimai sudėti pagal savo „agresyvumo“ laipsnį. Kuo žemiau yra klausimas – tuo jis agresyvesnis. Tuo pačiu, kuo „agresyvesnį“ klausimą norime užduoti, tuo gilesnį santykį turime turėti su mokiniu. Jeigu mes pažįstame mokinį 2 dienas ir klausime „kodėl tu taip padarei?“, jis atsakys arba „nežinau“, arba pasakys „teisingą“ atsakymą, kurio Jūs tikėtės, bet kuris visiškai nepaaiškina tikrosios priežasties.

Pagalvokite: kokius klausimus Jūs dažniausiai užduodate savo klasės mokiniams? Kokių sulaukiate atsakymų?

Svarbu atkreipti dėmesį, kad klausimuose kartais paslepame mums norimus išgirsti atsakymus. Deja, bet taip neskatiname vaikų mąstyti, o veikia pateikti „teisingus“ atsakymus.

Pavyzdžiui, jei vaiko klausama: „Kas nutiko, kai buvai su Jonu?“, jau daroma prielaida, kad vaikas buvo su Jonu ir kažkas atsitiko. Net klausimas „Kas atsitiko?“ leidžia suprasti, kad kažkas atsitiko (greičiausiai ne taip, kaip mes norėjome).

Pastebėjau, kad daugelis žmonių yra nepratę pokalbio metu užduoti įvairaus tipo klausimus arba kalba teiginiais. Klausimai suteikia pažinimo džiaugsmą. Žinoma, vien skirtingų klausimų uždavimas negarantuoja, kad geriau suprasime savo mokinius. Dar svarbu ir klausyti jų atsakymų, išliekant kiek įmanoma objektyvesniu – tai yra neinterpretuojant jų atsakymų.

METODAS NR. 3:

Kuo padeda nieko nedarymas? (Direktorės iš Suomijos istorija)

Prieš 3 metus iš savo bičiulio Rygaudo Guogio, kuris studijavo švietimo lyderystės magistro studijas Suomijoje, išgirdau istoriją apie jo buvusią bendraklasę, kuri yra vienos atokios Suomijos mokyklos direktorė. Šią istoriją iliustravau pridėdamas savo detales, palikdamas esmę, kad galėtumėte geriau suvokti „nieko neveikimo“ metodo naudą.

Direktorė (pavadinkime ją Ana) sprendė tokį klausimą: kaip per trumpą laiką padėti mokytojams išspręsti daug degančių klausimų? Ana bandė organizuoti kassavaitinius susitikimus, kurie buvo itin struktūruoti. Su jais viskas buvo tvarkoje, kol ji suprato, kad juose daug klausimų aptariama, bet tie patys klausimai vis grįžta į susirinkimus. Taip pat Ana pastebėjo, kad nors sprendimo būdai ir atrandami, tačiau neatsiranda savarankiškumo juos spręsti nelaukiant susirinkimo. Ji pusę metų bandė skirtingas susirinkimo struktūras, tačiau vieną saulėtą sekmadienio dieną, bevaikščiojant parke, jai kilo beprotiška mintis: o kas jeigu aš daryčiau susirinkimą be jokios struktūros, sava eiga?

Kitą pirmadienį atėjusi į darbą pasiruošė kalbą, kuria įkvėps savo kolektyvą ir pristatys šią nuostabią idėją. Ana ja tvirtai tikėjo, bet dar nežinojo, koks pasyvus pasipriešinimas jos laukia. Po pamokų susirinkus kolektyvui Ana jau buvo pasiruošusi: kėdės sudėliotos neįprastai ratu, paruošta kava ir sausainiukai, praskleistos užuolaidos.

Žmonės įėję į patalpą nesupranta, kas vyksta, bet Ana juos kviečia išsirinkti jiems patogią vietą. Anai pristačius idėją, atrodė, kad kone amžinybę tvyrojo mirtina tylą – tarsi tylą prieš audrą. Po keleto akimirku vienas mokytojas prasitarė, kad nesupranta, kam to reikia – mat mes ir taip turime ką veikti, o čia tik gaišime laiką. Kitas mokytojas replikavo: „būtent dėl to ir palaikyčiau Anos idėją – Jūs sakote, kad ir taip turite, ką veikti, bet niekuomet nesiūlote jokių sprendimų, tik skundžiatės savo problematiška klase. Ankstesnių susitikimų metu aš niekuomet negalėdavau suteikti grįžtamojo ryšio, nes tik vieną kartą spėjome pereiti visą susitikimo dienotvarkę. Taip pat, man atrodo, kad tai, ką aptardavome, būdavo aktualu tik daliai žmonių – aš tuo tarpu mieliau spręščiau kitas temas, tik su dalimi žmonių.“ Pirmas susitikimas praėjo tik apie „ar tikrai to mums reikia?“ Ana buvo ryžtinga direktorė ir sau pažadėjo, kad tokį formatą bandys bent pusę metų. Viena vertus, ji nerimavo, kad kyla nepasitenkinimas iš daugelio žmonių, bet tuo pačiu jautė didelę prasmę, nes po daugelio laiko pagaliau pamatė kaip mąsto jos kolektyvas iš tikrųjų, be užuolankų. Tai suteikė jai didelę viltį.

Po pusės metų rezultatai stebino net ir buvusius skeptikus. Susitikimo metu mokytojai spręsdavo jiems aktualius klausimus savarankiškai formuodamiesi į grupes ar į poras. Taip pat jie daugiau vienas kitą pažino, vyravo neformali aplinka. Ana sprendė iššūkius, kaip prižiūrėti, kad būtų aptariami svarbūs klausimai, todėl ji su kolektyvu sutarė vieną taisyklę: toks formatas vyraus tol, kol mes spręsimė mums aktualius klausimus. Jeigu pradėsime imituoti darbą – grįšime prie griežtos dienotvarkės. Niekas to nenorėjo.

Pavyzdinis susitikimo formatas:

Ankstesnis susitikimo formatas	Naujai atrastas susitikimo formatas
5 min. Įžanga ir naujienos (Direktorė Ana ir pavaduotoja)	45 min. susirinkimas be struktūros
20 min. Aktualių temų aptarimas (kiekvienas mokytojas per 1 min. pristato aktualias naujienas)	
20 min. Problemų sprendimas kartu (aptariamos 2-3 problemos ir ieškomi sprendimo būdai)	
...	
...	

Ši istorija gali įkvėpti ir Jus, klasės vadovai. Visko gyvenime nesuplanuosime. Kviečiu išmėginti šį formatą su savo klase. Rekomenduoju tai daryti ne mokslų metų pradžioje, o geriausiu atveju, kai grupė pasiekusi Normalizavimosi etapą.

Ką pasakoti per klasės valandėlės?

Žinios yra pirmutinis ir svarbiausias dalykas, kurį mes patys sukonstruojame iš informacijos gabaliukų, jausmų, ankstesnių žinių, įsitikinimų ir savosios patirties, o ne kažkas, kas perteikiama dideliais kiekiais iš išorės. Kitaip tariant, pateikime svarbią informaciją gabalėliais, o dar geriau sukurkite praktines situacijas, nes tai bus ne tik įsimintiniau, bet ir nereikės daug kartų pasakoti apie jau susitartus dalykus.

Pavyzdžiui, mes galime pasakoti apie klasės taisykles visą klasės valandėlės laiką.

Klausimas: kiek mokinių rytoj atsimins taisykles? Ar tikrai tikslas yra jas atsiminti? Ar jomis vadovautis?

- Kokias praktines sąlygas galite sukurti, kad mokiniai išgyventų taisyklių svarbą?
- Galbūt Jūs norite pasikviesti vieną iš tėvų, kuris turi sėkmingą vadovavimo patirtį ir gali papasakoti apie taisyklių svarbą darbe?
- Galbūt taisykles Jūs norite paversti klasės vertybėmis ir kartu su mokiniais ir tėvais diskutuosite, kaip kiekviena vertybė pasireiškia?

Papasakokime mažiau – mažais kąsneliais, nes nieko nėra savaime suprantamo. Kol mokiniai neišgyvena Jūsų pateikiamos informacijos, o tik ją išgirsta – mažas šansas, kad jie kažką įsisavins.

Rekomendacija: užduokite sau klausimą, ar tai, ką planuojate pasakoti / perteikti man pačiam būtų įdomu? Kaip galiu padaryti, kad man pačiam būtų įdomu kaip klasės vadovui? Išdrįskite įgyvendinti net ir „kvailas“ idėjas – gali būti, kad paskui būtent jas vaikai atsimins visą likusį gyvenimą.

METODAS NR. 4:

Kaip stiprinti savo kaip klasės vadovo kompetencijas?

Pasaulis susideda iš 4 pagrindinių stichijų: ugnis, oras, vanduo ir oras. Sakoma, kad šios stichijos veikia ir mus: mūsų elgesį, veiksmus, mintis, gyvenimo pasirinkimus. Aš šiek tiek adaptavau šią metaforą ir noriu pateikti paprastą modelį, kuris gali Jums suteikti labai daug stiprybės būti itin geru klasės vadovu.

Į šį modelį kviečiu pažiūrėti kaip į skirtingus polius. Pavyzdžiui, jeigu žmogus turi polinkį į rezultatus ir tikslus – greičiausiai jam sunkiau seksis užmegzti santykius. Pažįstu šimtus mokytojų, kuriems yra sunku apibrėžti ribas, bet jiems puikiai sekasi kurti, puoselėti idėjas ir įkvėpti vaikus. Taip pat pažįstu šimtus mokytojų, kurie turi griežtą struktūrą ir tvarką, bet jiems akivaizdžiai nepakenktų šiek tiek laisvės ar improvizacijos prieskonio.

Sakoma, kad gyvenime siekiame balanso – tai vienas iš modelių, kurio pagalba galima subalansuoti savo kaip klasės vadovo rolę. Noriu trumpai pristatyti kiekvieną iš sudedamųjų dalių.

Tvarka ir struktūra

Visada atrodote patikimai, atsakingai, mėgstate struktūrą ir konkretumą. Tų pačių savybių reikalaujate ir iš kitų. Į jus kreipiasi visi, kuriems žemė slysta iš po kojų. Mėgstate planuoti (net ir per daug) darbus, laisvalaikį, finansus ir viską žinoti iš anksto. Jei struktūra kinta, neaiškumas išmuša jus iš vėžių.

Idėjos ir laisvė

Gali sudaryti nerūpestingo, nepastovaus, neatsakingo žmogaus įvaizdį. Jums svarbu jausti pasirinkimo laisvę, sunku gerai jaustis struktūruotoje realybėje. Net dirbdami struktūruotą darbą, bandote išlikti laisvu, kurdami savo taisykles pagal kiekvienos dienos savijautą ir įkvėpimą.

Rezultatai ir tikslai

Veikti, siekti, konkuruoti ir laimėti. Jūs nenustygstate vietoje ir dažnai prisikuriate daugiau darbų nei reikia. Konkurencija prilygsta adrenalinui. Dažnai sudarote neįtraus, griežto, stipraus, gal net grubaus žmogaus įvaizdį.

Santykiai

Jūs supa daugybė pažinčių, o lankstumas ir draugiškumas paliečia kitų žmonių gyvenimus. Jums svarbu keliauti, ragauti ir svarbiausia – bendrauti. Sudarote įspūdį, kad gyvenate linksčiau nei kiti. Esate linkę į santykį, jums svarbu išklausyti kiekvieno nuomonę.

Praktinė užduotis

Perskaitytę aprašymus, pagalvokite, kokie poliai dominuoja Jums.

- Kas Jums svarbiau: rezultatai ar santykiai?
- Kas Jums svarbiau: idėjos ar tvarka?

Gali pasirodyti, kad Jums svarbu viskas. Iš patirties konsultuojant žmones asmeniškai matau, kad žmonėse dažniausiai dominuoja 2 aspektai, rečiau 3. Kai įsivardinsite, kurie 2 elementai dominuoja – pagalvokite: kaip galite turėti daugiau priešingų elementų savo klasės vadovo veikloje?

Pavyzdžiui, jeigu pas Jus dominuoja santykis ir idėjos – greičiausia Jums sunku turėti tvarkingą darbo stalą, o užduotys atliekamos paskutinį vakarą (mano spėjimas). Tas pats gali vyrauti ir klasėje: jums norisi būti griežtesniems, nors iš tikrųjų Jums gali trūkti tvarkos ir aiškesnio ribų apibrėžimo.

Sąmoningai pasirinkdami stiprinti priešingus polius – stipriname mūsų dominuojančias savybes, dėl kurių mūsų darbas bus dar pilnavertiškesnis, o rezultatai ir santykiai – stipresni.

METODAS NR. 5:

Stebėsenos galia santykiams ir rezultatams

Stebėjimo galia – tai vienas svarbiausių įrankių, kurį, mano manymu, turėtų gebėti kiekvienas mokytojas. Labai svarbu ne tik stebėti, bet ir pasirinkti tai, ką stebime arba kaip mokslininkai pasakytų – stebėjimo objektą. Galima stebėti savo kaip klasės vadovo veiksmų ir pasekmių logiką. Pavyzdžiui, informavome mokinius, kad vyksime į ekskursiją. Nusprendėme, kad geriausias būdas bus parinkti jiems kelionę pasitarus su tėvais. Atėjote į klasę, pristatėte kelionę ir daugelis mokinių pradėjo maištauti: „o kodėl neatsiklausėte mūsų? Mes visai ten nenorime“

Veiksmas	Pasekmė
Informavau mokinius apie ekskursiją, pasitaręs (-usi) su tėvais	18 mokinių sako, kad nenori į kelionę. 2 mokiniai neišreiškė nuomonės.

Svarbu įsivardinti kuo konkretesnius daromus veiksmus ir kuo objektyviau matomas pasekmės. Šioje situacijoje neretai pasekmę įvardintume ir taip: „mokiniai maištauja ir negerbia mokytojo“. Tokiu atveju pasekmė įsivardinta subjektyviai; tai yra, interpretuota nuomonė, o ne realybė – tai sukuria tik didesnę atskirtį nuo savo veiksmų keitimo ir tuo pačiu mokinių atžvilgiu.

METODAS NR. 6:

Mentorystė

Apie šį reiškinį šiais laikais kalbama vis dažniau. Garsiausi Pasaulio aktyvistai, verslininkai, mokslininkai turi arba vis dažniau turi savo asmeninius mentorius. Mentorius – tai žmogus, su kuriuo susitinkame reguliariai ir aptariame mums svarbias temas ir jis mums padeda sustiprėti: pavyzdžiui, matematikoje. Mentorystė vyksta porose.

Kaip galime vystyti mentorystę mokykloje?

Pateiksiu vieną iš galimų scenarijų, kuriuos esu matęs užsienio mokyklose, taip pat savanoriaudamas ir padėdamas įdiegti mentorystės modelį nevyriausybinėse organizacijose. Svarbu atsižvelgti į tai, kad egzistuoja skirtingi mentorystės pobūdžiai. Viena vertus, mentorius gali žinoti daugiau ir jis ugdo kitą žmogų. Kita vertus, poroje mentorystė gali vykti abipusiu keliu: vienas vaikas žino daugiau matematikoje, kitas daugiau istorijoje ir abu nori pagerinti savo rezultatus. Pastarasis atvejis yra abipusiškai naudingesnis ir dažniau būna efektyvesnis.

Mentorystė tarp klasių ir jos mokinių.

Susiraskite kitą klasės vadovą (-ę), kuriam būtų įdomi mentorystės idėja. Vaikų amžius tarp kurių galėtų vykti mentorystė – mažai svarbus, tačiau reikėtų atsižvelgti į jų esamus mokymosi poreikius. Esu matęs, kaip dvyliktokė mentoriauja septintokui matematikos klausimais pora mėnesių. Beje, tai gali būti puikus būdas sutaupyti korepetitoriaus paslaugoms.

- Kartu išsirinkite, koks bus mentorystės tikslas. Pavyzdžiui, pagerinti mokymosi rezultatus.
- Pristatykite idėją, naudas ir pobūdį tėvams bei mokiniams (siūlau daryti bendrą pristatymą).
- Surinkite iš mokinių sritis, kuriose jie nori sustiprėti ir sritis, kur jie mano, kad yra stipresni ir gali padėti.
- Su kolege arba su vaikais kartu pasiskirstykite poras. Žinoma, yra rizika, kad kažkas liks be poros – tuomet galime 1 mokiniui paskirti 2 norinčius iš jo pasimokyti bendrą klasių.

METODAS NR. 7:

Erdvės pakeitimo galia

Apie fizinę erdvę ir jos sudedamąsias dalis (interjeras, apšvietimas, baldų ir daiktų ergonomika, daiktų išdėstymas patalpoje) galėčiau parašyti atskirą knygą, nes pats studijavau architektūrą ir tas architekto žvilgsnis į aplinką išliko iki dabar.

Žvelgiant į įtaką ugdymui per erdves, noriu pakalbėti apie 2 kryptis, kurias kviečiu apmąstyti kaip klasės vadovui:

- Erdvės pokytis esamoje klasėje;
- Erdvės keitimas (judėjimas į skirtingas erdves).

Erdvės pokytis esamoje klasėje

Nors mokslininkai nesutaria dėl vieningo skaičiaus, kalbant apie fizinės erdvės poveikį ugdymuisi, bet visi teigia, kad tai daro nemažą įtaką. Peržiūrėkite ar įsivaizduokite savo esamą klasę, kaip ji apstatyta dabar. Paimkime klasės valandėlės pavyzdį, kad galėtume detaliau pateikti skirtingus klasės išdėliojimo variantus (tai gali būti naudinga ir pamokose).

Pradėkime nuo **“STANDARTINIO”** klasės formato, kurį pavadinau “Eilėmis”. Tai pats tinkamiausias išdėstymas, kai:

- Mokytojas instruktuoja;
- Svarbus individualus darbas;
- Tinkamas bet kokio dydžio grupei.

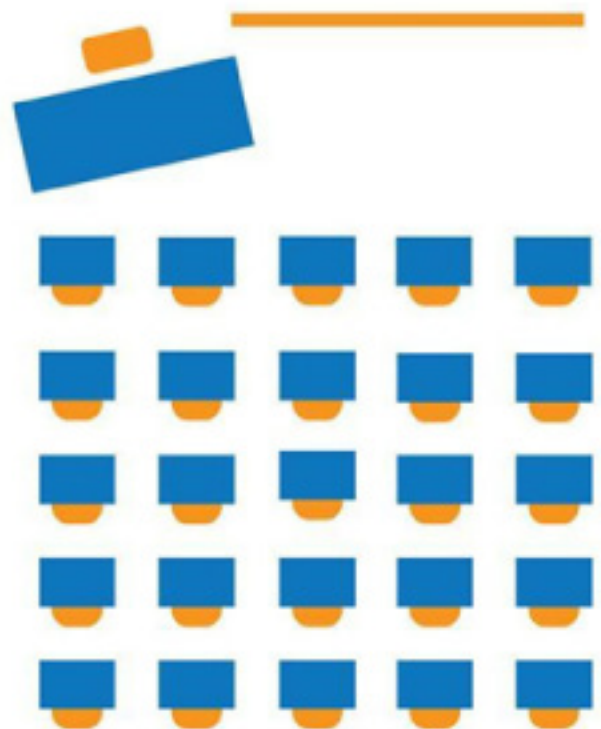
Stiprybės:

- Skatina individualų darbą ir produktyvumą;
- Sumažina nusirašinėjimų ir pertraukimų dažnumą;
- Efektyvu testams, prezentacijoms, pristatymams;
- Lengva stebėti ir prižiūrėti tvarką.

Silpnybės:

- Neskatina moksleivių diskutuoti, dirbti grupėje;
- Lengva prarasti dėmesį, moksleivio atžvilgiu (vieniems skiriame daugiau dėmesio, kitiems mažiau);
- Netolygus praktinių žinių paskirstymas moksleiviams;
- Sunku judėti nuo moksleivio prie moksleivio.

STANDARTINIS

„PASAGOS“ tipo išdėstymas padeda, kai svarbus:

- mokytojo-mokinio santykis instruktuojant;
- geriausiai tinka mažoms ir vidutinio dydžio klasėms (5 – 18 vaikų).

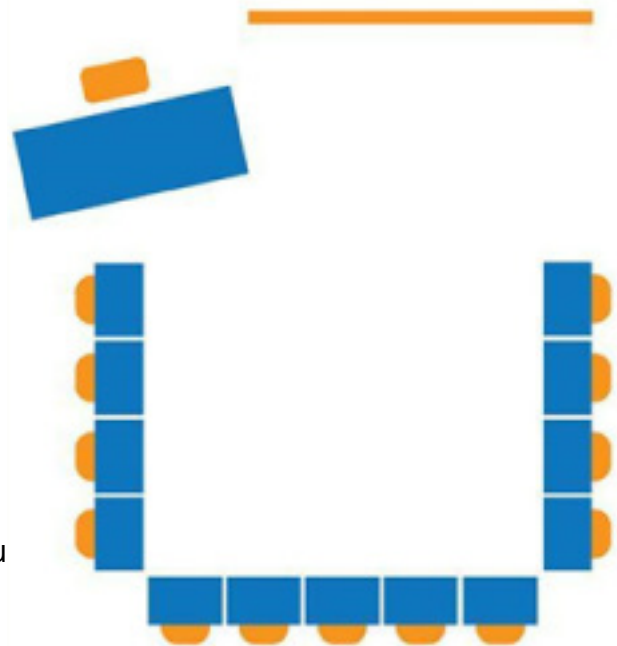
Stiprybės:

- Lengviau galima bendrauti su visa klase;
- Įtraukia į diskusijas ir skatina dalyvavimą;
- Stiprina santykį tarp vaikų ir mokytojo;
- Yra didelė erdvė prezentacijoms ir pristatymams.

Silpnybės:

- Netinkamas grupiniam darbui;
- Gali šiek tiek išgąsdinti drovesnius mokinius;
- Gali būti sunkiau suvaldyti netinkamą elgesį;
- Per didelės klasės gali patirti sunkumų, jeigu nori kurti diskusiją.

PASAGA

„POGRUPIO“ tipo išdėstymas reikalingas, kai:

- Norime, kad dominuotų mokinio ugdymuisi skirtas instruktavimas;
- Mažas grupės formatas;
- Tinka visiems klasės dydžiams.

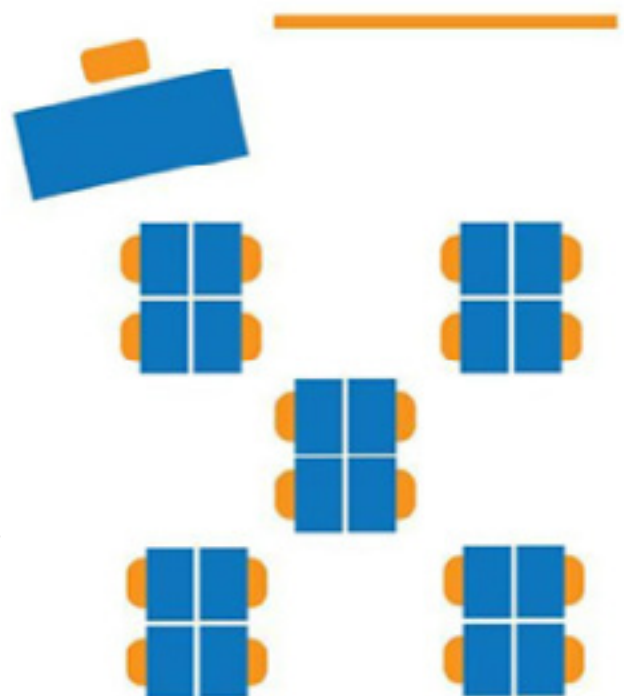
Stiprybės:

- Įtraukia visus mokinius;
- Sukuria asmeninę ir saugesnę aplinką;
- Skatina bendradarbiavimą ir komandinį darbą;
- Lankstumas strategiškai sudėlioti grupeles;
- Tinka ir mažoms erdvėms.

Silpnybės:

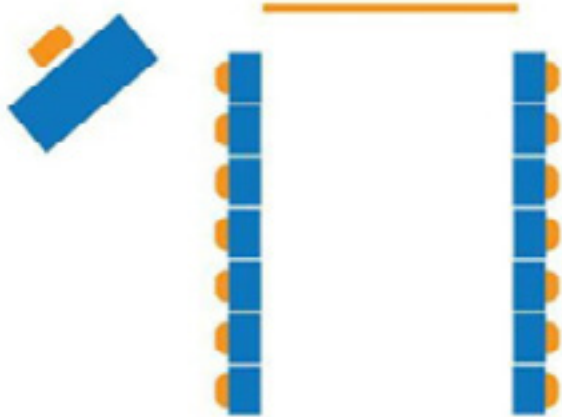
- Padidina trikdžius ir ne į užduotį orientuotus veiksmus;
- Sumažėjęs individualus produktyvumas;
- Mažesnis individualus įsipareigojimas padaryti užduotį (stipriausias mokinyš gali padaryti didžiausią darbą);
- Gali būti sunkiau patikrinti mokinių supratimo apie užduotį lygį.

POGRUPIS

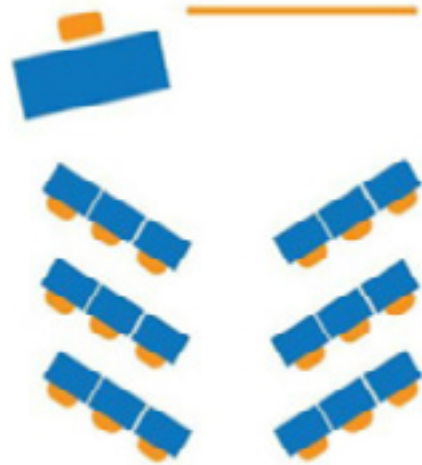
Dar keli alternatyvūs (mažiau naudojami) būdai klasės išdėstymui:

TAKAS

„**TAKO**“ išdėstymas, kuris itin padeda, kai svarbu pabrėžti mokytojo svarbą temos atžvilgiu. Tinka diskusijoms ir paskaitoms.

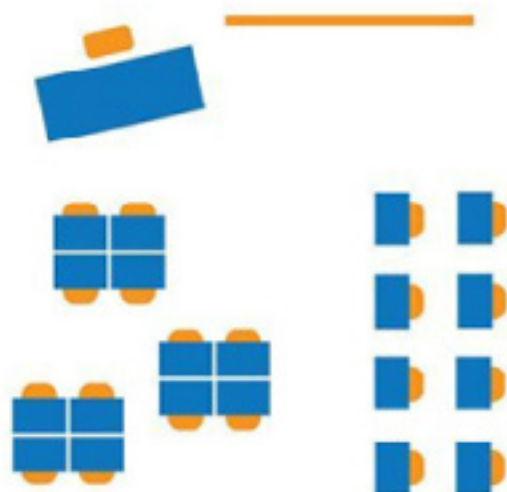
STADIONAS

„**STADIONO**“ tipo išdėstymas, kuris geriausiai tinka žinių perteikimui ir yra panašus į „PASAGOS“ ir „STANDARTINIO“ tipo išdėstymą (žiūrėti viršuje).

„**MIŠRUS**“ išdėstymas skirtas, kai norime paskirstyti mokinius pagal tai, kokius įgūdžius ugdome ar kokias žinias perteikiame: arba individualus darbas, skirtas įsisavinti žinias pačiam, arba grupinis darbas, kur ugdome bendradarbiavimo kompetencijas, o taip pat reikalingas bendras rezultatas.

MIŠRUS

Svarbu suprasti: visi išdėstymai nėra nei geri, nei blogi. Rekomenduoju išdėstymą pasirinkti pagal tikslus, pamokos tematiką, o taip pat labai svarbu atsižvelgti į skirtingų vaikų ugdymosi gebėjimus ir pačios klasės brandą. Be abejo, nuotaika ir situacijos irgi daro įtaką, bet prisiminkime, kad mes galime sukurti sąlygas, jog nuotaika būtų kitokia.

METODAS NR. 8:

Judėjimas į skirtingas erdves

Judėjimas – tai gyvenimas. Be judėjimo tarsi nėra gyvybės.

Šį principą galime pritaikyti ir darbui su klase. Išdrįskite improvizuoti su erdvės pakeitimu – vaikams tai patinka, o ypač šios kartos vaikams, kurie per judėjimą pažįsta pasaulį. Juose gyvena mintis „mes esame laisvi ir esame pasiruošę pažinti pasaulį“.

Išbandykite skirtingas erdves ir nebūtinai prisiriškite prie temos, nors kartais tai gali būti įdomu. Pamenu, kai

nusivedžiau vienos klasės mokinius ant laiptų, nors to susitikimo tema buvo pagarba. Jiems papasakojau apie laiptus kaip apie mokyklos gyvenimo atspindį. Vienose mokyklose mes prasilenkiame nepažiūrėdami vienas kitam į akis, kitose – lėtai žingsniuojame ar bėgame žaisdami gaudynių. Vienose mokyklose, mes „netyčia“ pastumiame mums nepatinkantį B'eką (B klasės mokinį), o kitose sustojame pasišnekučiuoti apie biologijos projektą. Paskui sekė istorija apie 11-okę, kuri buvo nėščia, nors niekas to nežinojo: „vieną lapkričio dieną ji bėgo laiptais į pamoką ir ją stumtelėjo 12-okė, kuri, kaip vėliau paaiškėjo, buvo įsimylėjusi tą patį vaikina. Mergina paslydo ir susižeidė, jos vaikelis vos išgyveno. 12-okė niekada nepamirš šio įvykio – jos pagarba gyvybei išaugo visam gyvenimui. Šiuo metu ji yra gerai žinoma daktarė, kuri gydo tik vaikus.“

Tai tik vienas iš pavyzdžių, kaip erdvė gali pasitarnauti temos pateikimui. Pamėginkite kiekvieną susitikimą su savo mokiniais keisti erdvę, kurioje būnate: valgykloje, bibliotekoje, salėje, mokytojų kambaryje, kompiuterių klasėje, koridoriuje, lauke, parke.

Į ką svarbu atkreipti dėmesį keičiant erdves:

- Nustatykite aiškias ribas: „nuėję į biblioteką, mes visi susėsime ir iš karto pradėsime klasės valandėlę“. Tai svarbu ne tik dėl to, kad būtų tvarka ir drausmė, tai daug svarbiau dėl to, kad mokiniams svarbus aiškumas, ypač, kai keičiasi išorinės aplinkybės. Tai suteikia saugumo jausmą. Žinoma, būtina tai daryti nuoširdžiai, antraip ribų nubrėžimas gali baigtis pasyvumu ar nenori įsitraukti;
- Planuokite laiką atidžiau ir tuo pačiu lanksčiau, nes jūsų planas ne visada gali išdegti. Kartais atrodo, kad nueisime per 3 minutes, o užtrunka daug ilgiau. Tokiu atveju gali padėti supratimas, kad komandos rezultatas priklauso nuo lėčiausio jos nario (gera ta žodžio prasme);

Pavyzdiniai klasės formavimo žaidimai

Žaidimai – pats efektyviausias būdas suvienyti klasę. Žemiau pateikiu keletą žaidimo pavyzdžių, kurie bus naudingi tik tuo atveju, jeigu juos išmėginsite.

Rekomendacija: kiekvienas žaidimas gali turėti ugdomąją potekstę. Ruošiantis žaidimo vedimui, kviečiu pagalvoti bent apie 3 klausimus, kurie padėtų mokiniams geriau suvokti, ką jie patyrė ir ką jie gali išmokti iš užduoties. Tai svarbu, jeigu norite suprasti, kaip Jūsų mokiniai mąsto. Tuomet galite lengviau juos suprasti, nukreipti, užduoti tinkamesnius klausimus, suteikti reikalingą pagalbą bei turėti lengvesnį priėjimą prie kiekvieno mokinio.

P.S. Šie žaidimai tinka ir suaugusiems. Rekomenduoju bent vieną iš jų išbandyti tėvų susirinkimo metu. Galbūt ir vaikai galėtų išmokti vesti žaidimus vieni kitiems?

Apšilimo žaidimai

Akla abėcėlė

Laikas: 15 min.

Priemonės: po akių raištį kiekvienam dalyviui, virvė.

Žaidimo tikslas: komandos sutelkimas, skirtingų nuominių priėmimas, draša klysti.

Žaidimo aprašymas: Grupės nariai užsiriša akis (arba užsimerkia), abiem rankom paima už virvės. Vadovas pasako grupei raidę ar figūrą, kurią grupės nariai turi sudaryti iš virvės. Jie patys nusprendžia, kada užduotis atlikta. Pratimas kartojamas keletą kartų, nurodant grupei skirtingas raides ar figūras. Po kelių pakartojimų užduotį galima pasunkinti: prašyti užduotį atlikti tyloje.

Diskusija:

1. Ar ši užduotis buvo lengvai įvykdoma? Kodėl?
2. Kaip jūs įveikėte savo aklumą?
3. Kas (kokie lyderiai) iškilo atliekant užduotį?
4. Ar pažįsti fiziškai neįgalų žmogų? Ko tu iš jo išmokai?
5. Kaip negalia gali būti palaiminimu tavo gyvenime?

Pamokomasis momentas: Šiame pratime jaunuoliai ima labiau vertinti savo regėjimą ir pradeda labiau suprasti akluosius. Iškyla tokie pagrindiniai momentai: grupės darbas sunkiomis sąlygomis, neįgalumo kompensavimas grupės stiprybe, bendravimas, grupės lyderių dinamika.

Pradingęs žaidėjas

Laikas: 15-20 min.

Priemonės: Akių raištis

Žaidimo tikslas: žmonių atpažinimas, artimesnio santykio kūrimas, reakcija ir koordinacija.

Žaidimo aprašymas: Žaidėjai sustoja ratu, vienas žaidėjas stovi centre. Jam užrišamos akys. Tada visi rate esantys žaidėjai susikeičia vietomis ir vienas žaidėjas išeina iš kambario. Viduryje esančiam žaidėjui atrišamos akys ir jis per vieną minutę turi nustatyti ko trūksta. Tam žaidėjui, kuris buvo išėjęs iš kambario, kitą kartą užrišamos akys.

Diskusija:

1. Kas įvyko darant šią užduotį?
2. Ar pastebėjote... (pridėti savo konkretų pastebėjimą)? Ką tai pasako apie mūsų klasę?
3. Ar padėjote, ar norėjote apsunkinti užduotį ieškančiajam? Kodėl?
4. Ar svarbu pastebėti aplinkinius? Kodėl?

Pamokomasis momentas: šios užduoties metu gali pasimatyti, kokie santykiai klasėje yra. Rekomenduoju nevaržyti jų, o juos pasižymėti sau kaip klasės vadovui ir su tuo dirbti po truputį.

Dienos vardas

Laikas: 20 min.

Priemonės: laukui tinkama apranga.

Žaidimo tikslas: susitelkti grupės darbui.

Žaidimo aprašymas: indėnai ir šiais laikais turi tradiciją kiekvienos dienos rytą išeiti į gamtą valandai laiko tam, kad pabūtų su savimi, pajustų savo ryšį su gamta ir suprastų koks yra jo vardas šiandien. T.y. su kuo jis šiandien susitapatina (samana, debesis, paukštis ir pan.). Žaidėjai išeina į mišką, laukus ir turi penkiolika minučių pabuvimui su savimi. Pasigirdus sutartam signalui visi susirenka ir grupėje pasako savo dienos vardą.

Diskusija:

1. Ar pasirinkti vardai pasako kažką apie žmogų, apie jo vertybes?
2. Ar svarbi pagarba gamtai? Kaip mes ją rodome?
3. Turint daugiau laiko: kaip pavadintumėme mūsų klasę?
4. Turint daugiau laiko: papasakokime istoriją ratu, įterpiant kiekvieną vardą.

Pamokomasis momentas: atskleidžia ryšį su gamta, parodo, kam lengviau susikaupti, susitelkti.

Reportažas apie partnerį

Laikas: 20 min.

Priemonės: popierius ir pieštukai, klijai.

Žaidimo tikslas: pokalbių ir piešimo žaidimas, skirtas susipažinimui.

Žaidimo aprašymas: kiekvienas grupės dalyvis ieško partnerio, kurio dar gerai nepažįsta.

Nupieškite savo partnerį, piešdami paaimkite vienas iš kito interviu. Klausimai galėtų skambėti:

- Apie ką dažniausiai svajoji?
- Ko labiausiai bijai ir kas teikia malonumą?
- Ką tu darytum, jei taptum Kinijos imperatoriumi?
- Ką tu darytum, jei būtum labai turtingas?

Susijungiant į ratą, įspūdžių pasidalinimui gali būti trys tolesnės galimybės:

- piešiniai parodomi grupėje;
- kiekvienas pristato savo partnerį grupei;
- žaidimas tęsiamas ieškant bendrumų.

Diskusija:

1. Kaip jums sekėsi užduoties metu?
2. Kas buvo lengviau / sunkiau?
3. Ar svarbu pažinti kitą žmogų? Ar piešimas gali padėti?

Vertybės puoselėjantys žaidimai

Ilga kelionė

Laikas: 20-30 min.

Priemonės: popieriaus lapai, rašymo priemonės

Žaidimo tikslas: lavinti kritinį mąstymą. Mokyti skirti prioritetus, aiškiai išsakyti savo poreikius. Lavinti asmeninių skirtumų toleravimą.

Tinka: 8 metų ir vyresniems vaikams

Žaidimo aprašymas: Kiekvienas dalyvis gauna po popieriaus lapą ir kuo rašyti. Paprašykite dalyvių įsivaizduoti, kad jų šeima kitą vasarą pakviesta dalyvauti ilgai trunkančioje kelionėje. Tris mėnesius jie keliaus po Aliaską. Kiekvienas šeimos narys gali pasiimti su savimi po kuprinę. Keliaudami jie gaus visų reikalingų daiktų (maisto, vaistų, palapinių, miegmaišių, gėrimų, įrankių ir pan.). Šeimos bus jungiamos į grupes po tris šeimas, o iš viso keliaus maždaug dvidešimt žmonių ir vienas patyręs vadovas. Dalyvių užduotis – sudaryti dešimties svarbiausių daiktų sąrašą, kuriuos jie norėtų pasiimti į kelionę kuprinėje, nes iš namų išvažiuoja ilgam laikui. Leiskite dalyviams 10-15 minučių po vieną pasvarstyti ir susirašyti daiktus. Po to grupelėmis jie gali aptarti, kas ką pasirinko. Paprašykite žvaigždute pažymėti tris svarbiausius daiktus. Po to dalyviai vėl grupelėse aptaria savo pasirinkimą ir paaiškina, kodėl tie daiktai yra tokie svarbūs.

Diskusija:

- Kodėl, jūsų manymu, taip sunku išskirti kas svarbiausia?
- Pamąstykite, kada gyvenime svarbu išskirti prioritetus?
- Kas nutinka žmonėms, kurie nesugeba nuspręsti, kas gyvenime svarbiausia?
- Ar galvojai tik apie savo poreikius, ar svarstei ir apie kitus šeimos narius?
- Ar prisimeni, kaip nusprendei kažko atsisakyti?

Žaidimai vienas kito pažinimui

Siluetai

Laikas: 1 žingsnis – 30 min.; 2 žingsnis – 30 min.; 3 žingsnis – nuo 30 min. iki 1 val.

Pastaba: Vadovas turėtų pasirūpinti darbo struktūra, galbūt suformuluoti keletą klausimų, kurių pagrindu partneriai pradėtų šnekėtis poromis. Klausimai gali būti susiję su pasirinkta tema. Labai svarbu, kad kiekvienam būtų suteikta galimybė pasisakyti. Todėl patartina skirti daugiau laiko, kad nereikėtų nutraukti užsiėmimo nebaigus pasisakymų.

Priemonės: baltas ir spalvotas popierius, flomasteriai, storesni spalvoti siūlai, klijai, žirklys.

Žaidimo tikslas: labiau pažinti vienas kitą.

Žaidimo aprašymas:

1 žingsnis: SILUETAI. Grupės nariai suskirstomi poromis. Vienas atsigula ant grindų, kitas siūlais apvedžioja gulinčiojo siluetą. Po to pasikeičiama vietomis. Kai išvedžioti abu siluetai, partneriai kalbasi poromis. Jų užduotis – sužinoti kuo daugiau informacijos apie vienas kitą.

2 žingsnis: SILUETŲ DEKORAVIMAS. Pasišnekėję partneriai dekoruoja vienas kito siluetą. Naudojami įvairūs simboliai, paryškinamos svarbios detalės, atsižvelgiama į tai, kas naujo sužinota, išgirsta.

3 žingsnis: SILUETŲ PRISTATYMAS. Dalyviai pristato siluetus visai grupei. Pasakojama apie partnerio siluetą, kurį teko dekoruoti. Labai svarbu, kad kalbama ne savo, bet partnerio vardu („Aš esu...“). Negalima įsiterpti ir pertraukti kalbančiojo, net jeigu jis ką nors neteisingai sako. Paneigti faktus ar juos patikslinti galima tik partneriui baigus kalbėti. Iš siūlų padarytus siluetus išardyti ir kambarį sutvarkyti turėtų ne vadovas, bet visa grupė drauge. Visą sutvarkius, vadovas gali paaiškinti, kad siluetai atspindi žmones ir jų patirtį. Siluetus išardėme, bet žmonės liko čia.

Dabar mes paruošėme erdvę sau, kad visi kartu galėtume kurti kažką naujo. Variacija: siluetus galima iškirpti iš popieriaus. Pavyzdžiui:

- Gulint ant didelio lapo, siluetas apibraukiamas flomasteriu ir iškerpamas;
- Stovint tarp šviestuvo ir ant sienos kabančio popieriaus lapo, ant popieriaus krentantis šešėlis apibraukiamas ir iškerpamas.
- Siluetus galima nuolat papildyti pastebėjimais apie kitą žmogų. Ant silueto galima rašyti savo mintis, kurias norima tam žmogui išsakyti.
- Jeigu su grupe susitinkama po kurio laiko, siluetus galima naudoti grupės procesui aptarti, ypač grupės proceso pabaigoje, fiksuojant pokyčius.

Pamokomasis momentas: Šis metodas – tai socialinio mokymosi pradžia. Kiekvienas turi galimybę stebėti, kaip kiti jį įsivaizduoja ir priima. Tai mokymasis suteikti bei priimti grįžtamąjį ryšį.

Ant kėdžių

Laikas: 15 min.

Priemonės: kėdės

Žaidimo tikslas: įsiminti vardus, apsiprasti grupėje.

Žaidimo aprašymas: Kėdės sustatomos ratu. Visi nusiauna batus ir sustoja ant kėdžių. Toliau nekalbėdami ir judėdami tik pagal laikrodžio rodyklę visi turi sustoti pagal a) vardus abėcėlės tvarka; b) gimimo mėnesį ir dieną. Vadovas nurodo kur turi stovėti pirmas ir paskutinis dalyvis.

Diskusija:

1. Kaip manote, kodėl darėme šią užduotį?
2. Ką supratote užduoties metu?

Vardas ir judesys

Laikas: 10 - 15 min.

Žaidimo tikslas: išmokti grupės narių vardus.

Žaidimo aprašymas: Grupės nariai stovi arba sėdi ratu. Kiekvienas iš eilės sako savo vardą ir tuo pat metu daro kokį nors judesį. Kitas, šalia sėdintis, sako pirmojo žmogaus vardą bei kartuoja jo judesį ir sako savo vardą bei daro judesį. Trečias kartuoja pirmojo ir antrojo vardą ir judesį ir sako savo vardą bei daro savo judesį. Ketvirtasis vėl kartuoja pirmojo, antrojo ir trečiojo vardus ir judesius ir prideda savo vardą bei judesį ir t.t., kol paskutinis pakartuoja viso rato dalyvių vardus ir judesius.

Pastaba. Išreikšti save judesiu nėra įprasta, todėl vadovas turėtų pradėti ir parodyti pavyzdį. Du vadovai gali sėdėti vienas šalia kito. Vienas galės pradėti, o kitas pabaigti ratą. Tada baigiantysis vadovas galės pasinaudoti proga išjudinti grupę, pavyzdžiui, pradėdamas vaikščioti po kambarį. Taip galima nuosekliai užbaigti susipažinimą ir pradėti apšilimą. Visi kartos vadovo judesį ir vadovui nebereikės raginti ar prašyti grupės, kad grupė atsikeltų (jei sėdėjo) ir pradėtų judėti.

Diskusija:

1. Kiek jaučiatės energingi nuo 1 iki 10 po šios užduoties? (gali įvardinti pakeldami ranką: nuleista ranka - 0, pakelta ranka - 10)
2. Ką naujo išgirdote apie klasiokus?

APIBENDRINIMAS

Kiekvienas klasės vadovas nusipelnė būti įvertintu, turėti palaikymą iš tėvų, kolegų, mokinių ir, žinoma, prisiminti pasirūpinti savimi, kad galėtų pasirūpinti kitais.

Be visa to, kas paminėta klasės vadovo gide, noriu palinkėti 2 dalykų:

- Nepamiršti „pasikrauti“ savo baterijos. Mes labai daug atiduodame, duodame, dalinamės. Kaip prisiminti paimti, skirti laiko sau, bent keletą minučių per dieną?
- Išbandykite nors 1, kad ir mažytį, knygelėje pateiktą dalyką, kuris pasirodė įdomus, naujas, prasmingas. Juk mūsų galimybių ribos plečiasi tik tada, kai žengiame į nežinomą teritoriją. Maži žingsneliai gali ne tik nustebinti, bet ir sukurti gražesnę klasę, organizaciją, Lietuvą ir Pasaulį.

Linkiu Jums stiprybės ir malonių išbandymų savo klasėje!

